

szczątków roślinnych z wysoko położonych stanowisk naskalnych. W 80% z nich występowały niesporczaki, które zostaną poddane dokładnej analizie, oraz nicienie i skoczogonki. Niesporczaki odnaleziono również w kilku próbkach osadu kryokonitowego oraz na fragmentach roślin niesionych po powierzchni lodowców przez wiatr. Wydaje się, że nawet kilkukilometrowa izolacja nunataków przez lodowce nie stanowi istotnej przeszkody dla migracji niesporczaków i roślin. Wstępna analiza kolonizacji terenu odkrytego przez jezioro zaporowe Goës wskazuje, że pomimo znacznej niestabilności siedliska, grząski grunt jest szybko zasiedlany przez mszaki i rośliny naczyniowe. Analiza numeryczna i statystyczna zebranych danych pozwoli nam na określenie preferencji siedliskowych poszczególnych gatunków roślin naczyniowych i niesporczaków oraz związków między nimi.

Materiały zebrane w czasie wyprawy będą stanowiły podstawę dwóch prac magisterskich:

1. M. Łagisz, *Fauna niesporczaków jako wynik kolonizacji i niszczenia populacji poszczególnych gatunków na nunatakach*. Promotor — prof. Adam Łomnicki z Instytutu Biologii Środowiskowej UJ.

2. W. Mróz, *Kolonizacja strefy marginalnej Gåsbreen i nunataków przez rośliny naczyniowe*. Promotor — dr hab. Bogdan Zemanek z Instytutu Botaniki UJ.

Wyprawa została sfinansowana przede wszystkim przez Uniwersytet Jagielloński, Fundację im. S. Batorego, Fundację im. H. Arctowskiego, Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Fundację Studentów i Absolwentów UJ Bratniak. Szczególne podziękowania za osobiste zaangażowanie w organizację wyprawy należą się Pani Profesor Annie Marchlewskiej-Koj (Zakład Rozrodu Ssaków UJ), która jest opiekunem naukowym KPStUJ.

Maria Olech

Uniwersytet Jagielloński
Zakład Badań i Dokumentacji Polarnej
im. prof. Z. Czeppego
31-512 Kraków, ul. Lubicz 46

WYPRAWY VAGABOND'ELLE

Badania naukowe w rejonach polarnych organizowane są zazwyczaj w oparciu o bazy założone na lądzie albo o lodołamacze czy duże statki

ze wzmocnieniami lodowymi. Innym sposobem eksploracji polarnej są wyprawy prowadzone przez niewielkie zespoły badawcze transportowane śmigłowcami, samolotami albo małymi pojazdami (skutery śnieżne, pontony). Przedsięwzięcia te są zwykle bardzo kosztowne lub pozwalają na prace o niewielkim zasięgu i ograniczone w czasie. Zaproponowana przez kpt. Janusza Kurbiela nowa koncepcja wypraw polarnych — organizowanych w oparciu o małe statki motorowo-żaglowe przystosowane do żeglugi polarnej — pozwala prowadzić badania w sposób elastyczny, tańszy i w rejonach niedostępnych innymi środkami transportu.

Przykładem może być zaplanowany na kilka lat projekt pt. „Wyprawa do wszystkich mórz i lądów leżących dookoła Bieguna Północnego”. Program, którego autorem jest kpt. Janusz Kurbiel, został zaplanowany na kilka lat i będzie realizowany przez polskich, francuskich oraz kanadyjskich żeglarzy i naukowców. Wyprawa stanowi nie tylko trudne i ogromne przedsięwzięcie żeglarskie jakim jest opłynięcie dookoła Bieguna Północnego (włącznie ze sforsowaniem dwóch najtrudniejszych dróg w Arktyce t.j. Przejścia Północno-Zachodniego i Przejścia Północno-Wschodniego), ale ma także cele naukowe. Program naukowy obejmuje prace prowadzone zarówno na morzu jak i na lądzie. Badania dotyczą wielu różnych zagadnień związanych z klimatologią i meteorologią polarną, historią Wikingów, botaniką i ekologią, a zwłaszcza problemami związanymi z ochroną środowiska przyrodniczego Arktyki.

W ramach omawianego programu odbył się w 1998 roku rejs jachtu Vagabond'elle dookoła Islandii pod dowództwem kpt. Janusza Kurbiela. W wyprawie wzięli udział także Joëlle Kurbiel, Marian Gorlikowski i Maria Olech. W czasie wyprawy prowadzone były m.in. badania lichenologiczne, algologiczne i mikologiczne.

Za opłynięcie Islandii na Vagabond'elle Kapitan Janusz Kurbiel (wraz z załogą) odebrał nagrodę Grotmaszta Bractwa Kaphornowców, przyznaną za dobrą robotę żeglarską w ekstremalnych warunkach; nagrodę Indywidualności Żeglarskie Roku — Conrad '98, a także wyróżnienie nagrody honorowej Rejs Roku.